

Lp Mart Michelis
Transpordiamet

Tallinn
06.08.2025

ALLKIRJASTATUD DIGITAALSELT
EDASTATUD E-POSTIGA

NOVE
ADVOKAADIBÜROO

Advokaadibüroo NOVE OÜ
Registrikood: 12984303
Estonia pst 9, Solaris keskus
10143 Tallinn
Tel: +372 610 8010
nove@nove.ee
www.nove.ee

Andrus Kattel
Arsi Pavelts, PhD
Kristjan Tamm
Veikko Puolakainen
Mari Past
Indrek Niklus
Sten Tikerpe
Mart Parind

Marika Mugur
Heli Püümann
Laura Raadik
Kristiina Koll
Madis Abel
Andra Olm
Liis Kikas
Kaisa Poller

Vastuväide leppetrahvi nõudele ja kompromissettepanek

1. Advokaadibüroo NOVE kliendiks on AS Infragate Eesti (edaspidi **Klient**, **Infragate** või **Töövõtja**). Esitame käesolevaga Kliendi nimel vastuse Transpordiameti (edaspidi **Tellija**) 22.07.2025 kirjas nr 3.2-7/25/12149-1 esitatud leppetrahvi nõudele (edaspidi **22.07.2025. a leppetrahvi nõue**).

2. Infragate ja Tellija ei vaidle, et nad sõlmisid 15.09.2022 töövõtulepingu nr 3.2-3/22/1989-1 „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekti“ koostamiseks (edaspidi **15.09.2022. a töövõtuleping**). Tellijal ei ole aga alust nõuda Töövõtjalt 28 160 euro suurust leppetrahvi. Töövõtja põhjendab oma seisukohta alljärgnevalt.

1. 15.09.2022. A TÖÖVÕTULEPINGU P 8.5 ON TÖÖVÕTJAT EBAMÕISTLIKULT KAHJUSTAV JA KEHTETU TÜÜPTINGIMUS.

3. Riigihankemenetluses sõlmitud 15.09.2022. a töövõtuleping on sõlmitud Tellija tüüptingimustel võlaõigusseaduse (VÕS) § 35 lg 1 mõttes ning sellele rakendub kaitse ebamõistlikult kahjustavate tüüptingimuste vastu.¹

4. VÕS § 42 lg 1 ls 1 järgi on tüüptingimus tühine, kui see lepingu olemust, sisu, sõlmimise viisi, lepingupoolte huvisid ja teisi olulisi asjaolusid arvestades kahjustab teist lepingupoolt ebamõistlikult, eelkõige siis, kui tüüptingimusega on lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu teise lepingupoolle kahjuks oluliselt rikutud. Kohtupraktikas on peetud töövõtjat ebamõistlikult kahjustavaks ja VÕS § 42 lg 1 alusel kehtetuks tüüptingimist, millega nähakse lepingus ette leppetrahvi määr, mille suurus ei sõltu tegemata töö väärtusest. Tüüptingimus on mh töövõtjat ebamõistlikult kahjustav, kui see lubab osalise lepingu täitmise viivitamise eest leppetrahvi arvestada nii, nagu lepingujärgseid töid polekski tehtud.²

5. Ka praegu nägi 15.09.2022. a töövõtulepingu p 8.5 ette Tellija õiguse nõuda Töövõtjalt 15.09.2022. a töövõtulepingus sätestatud tähtaegade rikkumise korral iga viivitatud päeva eest leppetrahvi, mille arvutamise aluseks on tasu, mis vastab 15.09.2022. a töövõtulepingu p-s 6.1 märgitud kogu töö teostamise maksumusele ehk 112 640 eurole. Seega ei sõltu ka 15.09.2022. a töövõtulepingu p-s 8.5 kokku lepitud leppetrahvi määr tegemata töö väärtusest (ei sellest, et väidetav töö üleandmise tähtaja ületamine seondus üksnes Töö osaga nr 9, ega sellest, et viivitus oli seotud üksnes vaegtööde likvideerimisega). Eelnevast tulenevalt on 15.09.2022. a

¹ RKTko nr 2-15-15662/55 p 21.

² RKTko nr 2-15-2810/51 p 15, TlnRnKo 2-15-2810/58 p 87.

töövõtulepingu p 8.5 Töövõtjat ebamõistlikult kahjustav ning seetõttu tühine tüüptingimus. Seejuures on märgiline, et Tellija on ka ise 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes märkinud, et 15.09.2022. a töövõtulepingu p 8.5 kohaselt arvestatav leppetrahv ($0,5\% \times 15.09.2022. a$ töövõtulepingu järgse töö maksumus 112 648 eurot=563,24 eurot/päevas) on ebamõistlikult suur, arvestades, et Infragate rikkus 15.09.2022. a töövõtulepingut üksnes töö osa nr 9 „Riigitee 15124 Kapu – Rakke – Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekt (sh krundijaotuskava)“ (edaspidi **Töö osa nr 9**) üleandmisega.

6. Kui tüüptingimus on tühine, kohaldatakse sellise tingimuse asemel seaduses seda liiki lepingu kohta sätestatud (VÕS § 41). Seadusest ei tulene lepingupoolele leppetrahvi nõudmise õigust.³ Olukorras, kus Tellija ja Infragate leppisid 15.09.2022. a töövõtulepingu p-s 8.5 kokku, et leppetrahvi määr on „0,5% Tasust“ (st 15.09.2022. a töövõtulepingu p-s 6.1 sätestatud töö teostamise 112 640 euro suurusest maksumusest) ning viidatud lepingupunkt on eespool märgitud põhjustel tühine tüüptingimus, ei saa Tellija tühist tüüptingimust kehtivaks muuta seeläbi, et arvestab leppetrahvi nõude esitamisel leppetrahvi arvestamisel tegemata töö väärtust.

7. Lisaks oleks Töövõtjat ebamõistlikult kahjustav ning seega VÕS § 42 lg 1 mõttes tühine tüüptingimus 15.09.2022. a töövõtulepingu p 8.5 ka siis, kui Tellija ja Töövõtja oleksid kokku leppinud, et leppetrahvi määra arvestamisel lähtutakse Töö osa nr 9 maksumusest. Tellija tüüptingimustel sõlmitud 15.09.2022. a töövõtulepingust tulenes leppetrahvi tasumise kohustus üksnes Töövõtjale. Tellija puhul 15.09.2022. a töövõtuleping nt olukorraks, kus Tellija enda väitel 18.03.2025. a seisuga korrigeeritud Töö osa nr 9 võttis vastu alles 21.07.2025 ehk 125 päeva hiljem, sarnaseid sanktsioone ette ei näinud. Tellija viitab küll 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes, et Tellija poolt Töö osa nr 9 ülevaatamise aeg oli 125 päeva töö olulise hilinemise ja Tellija plaaniliste tööde tõttu, kuid jätab seejuures tähelepanuta, et viidatud viivitusega kaasnes Tellija ühe lepingujärgse põhikohustuse ehk Töö osa nr 9 eest tasu maksmise kohustuse täitmise viibimine mitme kuu võrra. Seejuures moodustas Töö osale nr 9 vastav makse suurus projekti kogumaksumusest 40% (15.09.2022. a töövõtulepingu lisa 4). Eelnevast tulenevalt oleks 15.09.2022. a töövõtulepingu p-ga 8.5 igal juhul vaidlusalusest töövõtulepingust tulenevate õiguste ja kohustuste tasakaalu Töövõtja kahjuks oluliselt rikutud juba sellega, et 15.09.2022. a töövõtulepingus sätestatud tähtaegade rikkumise puhul (ehk sisuliselt vaidlusalusest lepingust tulenevate kohustuste täitmisega viivitamise eest) nähti leppetrahvi nõudmise õigus ette üksnes Tellijale.

2. **ALTERNATIIVSELT, ISEGI KUI 15.09.2022. A TÖÖVÕTULEPINGU P 8.5 KEHTIKS, EI OLE TELLJAL ÕIGUST NÕUDA TÖÖVÕTJALT LEPPETRAHVI.**

8. Tellija 22.07.2025. a leppetrahvi nõudest nähtub, et Tellija tugineb Töövõtja vastu leppetrahvi nõude esitamisel üksnes Töö osa nr 9 üleandmise tähtaja ületamisele kui väidetavale rikkumisele. Tellijal ei ole alust nõuda Töövõtjalt perioodi 31.05.2024–18.03.2025 puhul leppetrahvi 125 päeva eest Töö osa nr 9 üleandmise tähtaja ületamise eest alljärgnevatel põhjustel.

9. Tellija ja Töövõtja sõlmisid 15.09.2022. a töövõtulepingu puhul 18.03.2024 muudatuse nr 2 (edaspidi **15.09.2022. a töövõtulepingu muudatus nr 2**), kuna 15.09.2022. a töövõtulepingu täitmisel ilmnes täiendavate projekteerimistöde vajadus (riigiteede 15124 Kapu-Rakke-Paasvere ja 22 Rakvere - Väike-Maarja – Vägeva ristmikul täiendavate liiklusohutuse parandamise meetmete projekteerimise vajadus; 15.09.2022. a töövõtulepingu muudatuse nr 2 p (i)). Muudatuse alusel tehti järgmised tööd: Riigitee 15124 ja 22 ristmiku liiklusohutuse parandamiseks klompkivist peenrakindlustuse, vertikaalplaneeringu ja liikluskorralduse muudatuse projekteerimine; Riigitee 22 teeületuskoha ja täiendavate jalgteehenduste projekteerimine; Riigitee 22 teeületuskoha olemasoleva teevalgustuse valgustite vahetuse projekteerimine, et tagada teeületuskohal

³ TlnRnKo 2-15-2810/58 p 89.

nõuetekohane valgustus (15.09.2022. a töövõtulepingu muudatuse nr 2 p (v)). Infragate viitas juba 13.02.2024. a hinnapakumises, et eespool nimetatud lisatööde tõttu tuleks 15.09.2022. a töövõtulepingu tähtaega pikendada kuni 18.04.2024. Tellija nõustus 15.09.2022. a töövõtulepingu muudatusega nr 1 kokku lepitud Töö osa nr 9 üleandmise tähtaega muutma aga üksnes selliselt, et Infragate kohustus Töö osa nr 9 esitama ülevaatamiseks 521 päeva jooksul alates 15.09.2022. a töövõtulepingu sõlmimisest (st 18.02.2024), Tellijal tuli Töö osa nr 9 üle vaadata 51 päeva jooksul ning Töö osa nr 9 üleandmise tähtaeg oli 623 päeva alates 15.09.2022. a töövõtulepingu sõlmimisest (st 30.05.2024; 15.09.2022. a töövõtulepingu muudatuse nr 2 p (x)⁴). Lepingupooled ei vaidle, et Infragate esitas Töö osa nr 9 Tellijale esmaseks ülevaatamiseks ja ekspertiisi tegemiseks 22.02.2024, st kõigest neli päeva hiljem, kui nägi ette Tellija poolt 15.09.2022. a töövõtulepingu muudatusega nr 2 peale surutud ja põhjendamatult lühike Töö osa nr 9 ülevaatamiseks esitamise pikendatud tähtpäev.

10. Kui kokku on lepitud töö vastuvõtmine tellija poolt või kui see on tavaline, muutub töövõtja tasunõue sissenõutavaks, kui töö on vastu võetud või loetakse vastuvõetuks. Kui töö tuleb üle anda ositi ja hind on samuti määratud ositi, tuleb iga osa eest tasuda vastava tööosa vastuvõtmisel (VÕS § 637 lg 4). Seega sõltus Tellija poolt tema põhikohustuse ehk Töövõtjale tasu maksmise kohustuse täitmine Töö osa nr 9 puhul Tellija poolt vastava töö vastuvõtmisest. Nagu eespool märgitud, andis 15.09.2022. a töövõtulepingu p 8.5 Tellijale õiguse nõuda leppetrahvi, kui Töövõtja rikkus 15.09.2022. a töövõtulepingus sätestatud tähtaegasid. Eelnevast tulenevalt kaasnesid praegu Tellija poolt Töö osa nr 9 puhul selle vastuvõtmisest põhjendamatult keeldumisega Töövõtja jaoks kahjulikud tagajärjed nii seeläbi, et viibis Tellija makse, mis vastas 40% projekti kogumaksumusest, ning Tellija esitas Töövõtja vastu alusetu leppetrahvi nõude, mille vaidlustamiseks tuli Töövõtjal pöörduda advokaadibüroo poole.

11. Tellija on kohustatud valmis töö vastu võtma, kui töö üleandmine oli kokku lepitud või kui see on töö omadustest tulenevalt tavaline. Töö loetakse vastuvõetuks ka juhul, kui tellija alusetult ei võta valmis tööd vastu talle selleks töövõtja antud mõistliku tähtaja jooksul (VÕS § 638). Kohustuse täitmisest ei või keelduda, kui see ei oleks asjaolusid arvestades mõistlik või ei vastaks hea usu põhimõttele, eelkõige kui teine lepingupool on oma kohustuse suuremas osas või oluliste puudusteta täitnud (VÕS § 111 lg 3). Kohtupraktikas on rõhutatud, et hea usu põhimõttega on vastuolus, kui tellija keeldub töö vastuvõtmisest ainuüksi ebaoluliste puuduste tõttu. Samuti võib hea usu põhimõttega olla vastuolus tellija keeldumine töö tervikuna vastuvõtmisest, kui töö on osadeks jaotatav ja oluliste puudusteta töö osa vastuvõtmine ei kahjustaks tellija õigusi.⁵

12. Tellija on praegu esitanud Töö osa nr 9 puhul alusetult leppetrahvi nõude, viidates nimetatud osas töö Tellijale üleandmise tähtaja ületamisele. Kuigi Tellija esitas Töö osa nr 9 puhul korduvalt (mh 27.03.2024, 06.06.2024, 28.08.2024, 15.10.2024) märkusi ja väitis, et selles on olulised puudujäägid ning projekt vajab täiendamist ja korrigeerimist, oli Töövõtja hinnangul tegemist ebaoluliste puudustega ning Tellija keeldus põhjendamatult Töö osa nr 9 vastuvõtmisest. Nimetatut ei väära mh see, et Töövõtja tegi Tellijaga koostööd ning nõustus Töö osa nr 9 Tellija märkuste järgi korrigeerima. Töös ebaoluliste puuduste kõrvaldamine saab toimuda ka pärast töö vastuvõtmist.

13. Lisaks välistab praegu ka VÕS § 101 lg 3 Tellija õiguse nõuda leppetrahvi aja eest, mil Tellija keeldus põhjendamatult vastu võtmast Töö osa nr 9, milles ei esinenud olulisi puudusi. VÕS § 101 lg 3 kohaselt ei või võlausaldaja tugineda kohustuse rikkumisele võlgniku poolt ega kasutada sellest tulenevalt õiguskaitsevahendeid niivõrd, kuivõrd selle rikkumise põhjustas tema enda tegu või temast tulenev asjaolu või sündmus, mille toimumise riisikot ta kannab.

⁴ 15.09.2022. a töövõtulepingu muudatuses nr 2 ekslikult märgitud p (i).

⁵ RKTko nr 2-15-2810/51 p 14.

3. **ALTERNATIIVSELT, ISEGI KUI TELLIJAJA OLEKS ÕIGUS NÕUDA TÖÖVÕTJALT LEPPETRAHVI, TULEB LEPPETRAHVI SUURUST VÄHENDADA.**

14. Tellija 22.07.2025. a leppetrahvi nõue on igal juhul alusetu osas, milles Tellija nõuab Töövõtjalt leppetrahvi perioodi 26.09.2024–18.03.2025 eest. Roadplan OÜ märkis Töövõtja poolt 26.09.2024 esitatud täiendatud Töö osa nr 9 puhul 16.10.2024. a ekspertiisi aruandes nr 23047 „Riigitee 15124 Kapu-Rakke-Paasvere km 12,0-14,4 Rakke aleviku lõigu rekonstrueerimise põhiprojekt“ (edaspidi **16.10.2024. a ekspertiisi aruanne**), et projektiga võib ehitusse minna, kui sisse on viidud eksperdi tehtud tähelepanekud. Nimetatut viitab selgelt, et hiljemalt 26.09.2024 ei esinenud Töö osas nr 9 olulisi puudusi ning Tellija keeldus põhjendamatult Töö osa nr 9 vastuvõtmisest. Seda, et Töö osa nr 9 puhul ei esinenud pärast 26.09.2024 olulisi puudusi viitab mh Tellija projektijuhil 31.12.2024. a vastus, milles ta viitab, et projekti on täiendatud ja korrigeeritud ekspertiisi ja Tellija märkuste kohaselt.

15. Tellija ei ole ka 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes esile toonud, et Töö osas nr 9 oleksid pärast 26.09.2024 esinenud olulised puudused. Tellija viitab 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes üksnes üldsõnaliselt, et Töövõtja esitas perioodil 23.10.2024–18.03.2025 Tellijale jooksvalt ülevaatamiseks osaliselt täiendatud Töö osa nr 9 osasid. Seejuures on Tellija hea usu põhimõttega vastuolus keeldunud Töö osa nr 9 tervikuna vastuvõtmisest, kuigi viitab 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes ise, et Töövõtja esitas talle jooksvalt ülevaatamiseks osaliselt täiendatud Töö osa nr 9 osasid. Eelnevast tulenevalt tuleb periood 26.09.2024–18.03.2025 tervikuna Tellija leppetrahvi nõude arvestusest välja jätta.

16. VÕS § 162 lg 1 kohaselt kui tasumisele kuuluv leppetrahv on ebamõistlikult suur, võib kohus seda leppetrahvi maksmiseks kohustatud lepingupoole nõudmisel vähendada mõistliku suuruseni, arvestades eelkõige kohustuse täitmise ulatust tema poolt, teise lepingupoole õigustatud huvi ja lepingupoolte majanduslikku seisundit. Alternatiivselt eelmistes peatükkides väljatooduga on Tellija poolt nõutav leppetrahv ebamõistlikult suur, mida kohus kohtuvaidluse korral tõenäoliselt vähendaks olulises ulatuses VÕS § 162 lg 1 alusel, kuivõrd leppetrahvi nõue moodustab veerandi kogu tööde maksumusest, see ei ole kooskõlas väidetava rikkumise iseloomu ja olulisusega (ei arvesta kohustuse täitmise ulatust). Ehituslepingute puhul ei peeta valdkonnas mõistlikuks leppetrahvi nõudeid, mis ületavad 5% tööde kogumaksumusest⁶. Lisaks puuduvad andmed, et Tellijale oleks tekkinud väidetavast rikkumisest kahju, mis on samuti kohtupraktika kohaselt leppetrahvi vähendamise aluseks. Kohtuvaidluse korral taotleb Infragate alternatiivselt leppetrahvi vähendamist nullini.

17. Tellija 22.07.2025. a leppetrahvi nõude puhul ei ole jälgitav, kuidas kujunes Tellija seisukoht, et perioodi 31.05.2024–18.03.2025 eest on Tellijal õigus nõuda Töövõtjalt leppetrahvi 125 päeva eest. Tellija viitab paljasõnaliselt, et nimetatud perioodil kulus Tellijal töö ülevaatamiseks üksnes 166 päeva. Eelnevast tulenevalt on Tellija 22.07.2025. a leppetrahvi nõue juba üksnes seetõttu ebaselge ega ole Tellija nõutud ulatuses põhjendatud.

4. **TÖÖVÕTJA KOMPROMISSIETTEPANEK**

18. Vältimaks aeganõudvat ning kulukat kohtuvaidlust, on **Töövõtja kohtueelselt valmis sõlmima kompromissi, mille kohaselt tasub Tellijale praeguse vaidluse kohtuväliseks lahendamiseks 5000 eurot**. Seejuures on kompromissi sõlmimise eelduseks Tellija kinnitus, et Tellija ei tee riigihangete registrisse rikkumiskannet.

19. Nimetatud kompromissiettepaneku tegemisel arvestab Töövõtja mh järgmist. Töövõtja on veendunud, et 15.09.2022. a töövõtulepingu p 8.5 on eespool esitatud põhjustel ebamõistlikult kahjustav tüüptingimus ja seetõttu tühine. Tellija 22.07.2025. a leppetrahvinõue on perioodi

⁶ Vt ETÜ 2013 p 12.2.3

26.09.2024– 18.03.2025 osas alusetu. Seega tuleb Tellija 22.07.2025. a leppetrahvi nõudes viidatud 291 päeva pikkusest perioodist igal juhul välja jätta 173 päeva ehk ca 60%. Isegi, kui leida, et Tellija leppetrahvi nõue on perioodi 31.05.2024–25.09.2024 puhul mingis osas põhjendatud, ei saaks Tellija igal juhul nõuda leppetrahvi viidatud perioodi (118 päeva) kõikide päevade eest (mh tuleks maha arvestada 06.06.2024. a märkustega kaasnenud Tellija poolt töö ülevaatamise aeg 29 päeva ning 28.08.2024. a märkustega kaasnenud Tellija poolt töö ülevaatamise aeg 5 päeva).

20. Töövõtja soovib praeguse vaidluse lahendada kohtuväliselt ning on seega avatud pidama kompromissiläbirääkimisi, et leida nii Tellija kui ka Töövõtja jaoks vastuvõetav lahendus.

Lugupidamisega

Kristjan Tamm
vandeadvokaat